

ВІРА ВОВК

*Присвячується
світлій пам'яті ентомолога
проф. Дмитра Зайцева,
члена Бразилійської Академії Наук
у Ріо-де-Жанейро.*

СПІЛКУВАННЯ З ОПАЛЕВИМ МЕТЕЛИКОМ

Авторка послуговується правописом Г. Голоскевича

Ріо-де-Жанейро–Львів

Усі права застережені.

© Віра Вовк

Про аніма й анімус у спілкуванні з опалевим метеликом Віри Вовк

Вести розмову з метеликом – це таке ж, як мати розмову із власною совістю.

І саме так можна уточнити цю драматизовану повість Віри Вовк. Рідкісність цього полягає не тільки у вмості це чинити, але й розуміти; віршовані філософічні пояснення метелика Морфо в цім допомагають.

Самітній професор, дослідник природи, а зокрема жуків, – бажає з кимось поділитись своїми роздумами, бо йому не досить тільки дивитися на вазонки з братчиками. Коли він вірить у філософію „тримати цей день” (*carpe diem!*), метелек Морфо йому нагадує щоби правильно оцінювати день і не прогавити „ні одного пробудження сонця”, себто кожноденних див природи, „щедрости з рук Божества”. Морфо уможливає героєві висловити свої думки.

Саме ім'я метелика-героїні походить від слова морф; це не тільки форма (з грецької мови), але ще й остаточна форма; це також зміна форми. Морфо – це також скорочений варіант Морфея – бога снів/сновидінь і бога сну. Все разом також включає і натяк на остаточну форму або сон.

Метелик Морфо є жіночого роду – як вона це сама завзято підкреслює! Крім того, вона опа-

лева, себто не тільки частинно прозора, але також така, що відбиває різnorodні кольори. У таких країнах, як Японія, метеликів зокрема живляють як символи жіночності. І дуже важливе, це те, що Морфо виразно нагадує також і про своє пов'язання із Матір'ю Природою; це саме тому вона має таке тяготіння до „незбагненої істини” шляхом вивчення філософії квітів, природи. Метелики зі своєю легкістю мають щось таке майже нетілесне, немов дух, тому і якість пов'язання, натяк на смерть. Та рівночасно, це пов'язання зі зміною форми – що це також символ воскресіння. Не дивно, що багато народів пред- ставляли душу як метелика; у древних римлян (напр. у Помпеях) душа померлого нарисована як дівчинка з крилами метелика. Та рівночасно, смерть нераз була передана як метелик, роздушений ногою. Обі екстреми вказують на певне пов'язання з воскресінням, відновою.

Як і подібні архетипні постаті/герої, Морфо це – і Софія (розум), і аніма (душа людини, а тут совість, сідомість) у відношенні до професорового анімуса (чоловічий складник). Тому Морфо має право й обов'язок дорікати героєві. Вона знає, що якщо розум/роздумування залишить чоловіка, він не зможе бути спасеним, аж знову віднайде свою Софію. Тому для заокруглення процесу осягнення повноти

свого „я”, або „спасення”, для закінчення дії у творі, конечним та й очікуваним є коли Морфо знову появляється, хоча в іншій формі; тоді професор уже може стати спасеним. За Юнгом, дві частини людини є представлені у свідомій половині, і несвідомій. Через присутність цього несвідомого складника, людина може прийти до свідомого ума тільки посередньо. Юнг пояснює, що „через цей несвідомий складник „я” є так далеко віддалене від свідомого розуму, що може бути тільки частинно передане через людські постаті, а решта – через об’єктивні абстрактні символи. Серед них є людські та теріоморфічні сотворіння (себто такі, що мають форму з тваринного світу, Л.О.), такі, як метелик та інші.* Ці різні абстрактні символи-архетипи – типові різним культурам світу різних часів у такому самому вигляді, бо вони є збірним, колективним підсвідомим, і вони появляються у мітах, релігіях, снах, фолклорі і літературі.

Архетип можна різно називати й представляти. У своїй „Інформації”, Віра Вовк називає опис дії, що це „метелик лікує людину від прагматизму й песимізму” – себто лікує анімуса. Напружуючий момент надходить прикінці, коли герой осягає життєву мудрість і спасіння, завдя-

* C.G. Jung, *The Archetypes and the Collective Unconscious, Collected Works*. Princeton: Princeton University Press, 1990, 10th prtg., vol. 9, part I, 187.

ки Морфо. Ми підсвідомо очікуємо того моменту – коли здійсниться перетворення, або зміна морфи/форми кругообігом, аж у вічність.

Морфо є не тільки філософом але і мистцем; вона говорить через форму малярства, автури найближчої до її душі. Авторка наявно вибирає прізвища сучасних мистців і України (Марчук, Севрук) і діаспори (Гуцалюк, Лісовська, Макаренко, Нижанківська), це немов збагачення огляду загально-української культури. Автор це робить для підкреслення власної пошани й любови до рідного, уосіблений в іконі, розмальованій „на полотні своєї душі”; це так, крім універсальних символів і їхніх носителів, Віра Вовк завжди щедро вміє переплітати кольорит природи з різних кінців світу, зокрема з Бразилії, і з України. В неї навіть тільки у кількох рядках, майже поряд, згадані і джунглі, пляж Сан Конрадо, і плай Говерлі. Бразилійське тло й українська історія – переплетені красою і болем: буйна рослинність орхідей, барвисті колібрі – і скелети Голодомору, й капище Чорнобиля, це не тільки світ авторки, але також частина всесвіту.

Лариса М. Л. Залеська Онишкевич

Сподівана Несподіванка або спілкування з опалевим метеликом

Усі, що мають щастя спілкуватися з Вірою Вовк (почерез її книжки), завжди подивовані: немає меж фантазії Поетки! Хоч застерігаюся – завжди несхитні її творчі первні: висока поетичальність і християнський дух. Я вжив слово „спілкуватися” не так собі, бо воно заголовне у новому творі „Спілкування з опалевим метеликом”. Безперечно у поезії нема перешкод для розмов чи то із живими, але не людськими істотами, чи навіть із мертвими предметами. Але тут не просто розмова задля сюжету, це спілкування на найтонших і найпотаємніших реєстрах людської душі, це бесіда про найвизначальніше: про Віру, Добро, Бога. Віра – це більш, аніж „докази твого комп’ютера”. Бесіда з метеликом – це не холодне розумування, а болісне шукання Стежки особливо для молодих душ, Стежки,

Котру хотів би
Їм показати
Пораджу їм тільки;
Разом шукаймо.

І каже найбільша українська християнська письменниця :

Живу, мов квіти:
Без наживи, без хвастоців.

Бо мовив же Христос: „Поглянь на польові лілеї, як зростають вони – не працюють, ані не прядуть. А Я вам кажу, що й сам Соломон у всій славі не вдягався отак, як одна з них”. Найрозумніші – квіти. Але також і метелики, які їх запліднюють. І тендітне крихкотіле сотворіння учить Людину, ба навіть Професора, Божої Мудрості. І ця наука у прозових діалогах і її квінтесенція – у віршованих вкрапленнях. І вона – найдовершеніша Правда, що тут же зрештою переходить у Молитву.

Малесенька істота змушує ученого (та й чи не кожного з нас) роздумувати про сутність життя. Читаймо другий і третій абзаци із 12 розділу („Хусточка неба”), що дуже хочеться цитувати, але ж вдячний читач і сам дійде до того місця. І ще раз сповниться істиною, що „Єдиним оправданням людського існування могла б бути любов”. Але чому могла б? Вона є нею. І тоді „Бог-Дитя знову нам народиться на Різдво”.

Чудове оце „Спілкування з опалевим метеликом”, яке хочеться читати чи наводити фрагменти з будь-якого місця, будь-коли і для будь-кого. І хай моє затягування вступним словом не віддаляє від слова Віри Вовк, від усіх її слів у спілкуванні з Божою Природою, з усім Божим.

І все таки є квіти, що працюють і прядуть...

Ігор Калинець

1. ЗНАЙОМСТВО

Задихаючись, підводжуся широкими дерев'яними сходами на останній поверх мого старого замку при вулиці Тарнавка. Сходи скриплять за кожним кроком, але, може, то не вони, тільки мої коліна. Уфф! Нарешті, відчиняю вхідні двері, заходжу до кухні, і кладу на стіл пляшку з ржанкою й буханець житнього хліба. Помічаю ще не вимитий посуд з учорашньої вечері. Але як тут робочій людині впоратися з усіма цими домашніми справами, що вимагають постійного піклування: стелити ліжко, стирати порошок, вносити сміття – й подібне? Що тоді залишається для науки? Практично – нічого! Здалася б якась жіноча рука для таких звичайних справ, але служниці бувають необережними, і якась мітла, лопатка чи тріпачка могли б ушкодити мою дорогоцінну колекцію! Вже краще я сам займатимусь своїм господарством!

Врешті мене огортає весняна прохолода рідної світлиці. Любовно кидаю зором на шафи, де за склом красуються різні жуки, визбируванні на бориславських горбах і в оточуваних лісах, описані й надруковані в численних міжнародних фахових журналах. Кожного разу, коли знаходжу, і представляю світові новий вид, до мене прилітає з усіх закутин землі безліч гратуляцій від колег-науковців і аматорів-колекціонерів.

Київська Академія Наук і Львівський Університет давно вже пропонують мені катедру при ентомологічному відділі біологічного факультету, але я ніяк не можу зважитись покинути свою Тарнавку, хоч... літа, літа... Тепер уже не так легко спинатися по горах, продиратися крізь хащі, коли томлять навіть сходи цієї дідівської садиби, що нагадує якийсь середньовічний замок. Але ще важче було б звикнути до нових життєвих обставин із постійними конгресами, доповідями, круглими столами, вже й не згадую про різні святкування, ювілеї, де не відмахнешся від цілої орави репортерів-журналістів, телебачення й радіопередач, які навзаводи намагаються тебе зловити й пришпилити, наче жука...

Тут, принаймні, я захищений від голосного світу для своєї тихої наукової праці, яку треба впорядкувати й доповнити для майбутнього. Є в мене декілька учнів, яким хотілося б передати свій доробок та ентузіазм науковця, хоч часом бере мене сумнів, скільки це все важить, досліджувати якусь манюню частку природи. Яку користь воно приносить людству в обличчі страшних катаклізмів і щоденних трагедій? Яка його остаточна ціль?

Оце все хотілося б з кимсь обговорити, з кимсь поділитися досвідом та вічними питаннями. От хоч би з Таїсою... Вона – молода й розумна, може, трохи заамбітна, але чи це від'ємна прикмета, коли сьогодні студенти переважно

байдужі до справжнього знання й намагаються якнайшвидше зловити золоту рибку диплому й притулитися до якогось інституту, де якнайменше праці й якнайвищий заробіток?.. Правда, часи не надто сприятливі для наукової праці... А в декого ще й родинні зобов'язання...

Трудно жити ідеалістом, але коли було вигідно? Особливо ж у сьогоднішніх обставинах ніхто з чесних людей не грішить обрешлістю. Якраз із цієї причини я посвячую день своїм ідеалам, часто забуваючи навіть випити чашку чаю, чи пообідати.

Підходжу до підвіконня підлити кілька вазончиків із братками. І що знічев'я помічаю на одному листку? Там виблискують голубо-емалеві, опалеві крильця. Не віряться, але переді мною красується справжній житель південної земної кулі, зовсім невідомий у нашому підсонні *Morpho Aega Cytheritis*.

Метелик поволі розгортав ще пом'яті крильця новонародженого з кокона.

– Добридень! – привітав мене людським, тонким голосом. Я втішився.

– О, ти розмовляєш! Яким робом ти попав якраз сюди на моє підвіконня?

– Видно, так було написано в зорях, – вдумливо відповів. – Тільки прошу тебе, не проколюй мене шпилькою для своєї колекції!

Я засоромився.

– Очевидно, що ні... Як бачиш, збираю тільки жуків...

І щоб змінити такий незручний діалог, я замітив:

– Бачу, що ти вибрав собі найкраще місце в моїй світлиці.

– Мені належить, – відрекло небесновидне ество, – бо я – жінка.

Мене взяло на сміх.

– Яка ти жінка! Ти просто – метелик.

– Не будь таким невірром! – ображено відрекло створіння. – Адже знаєш, що серед метеликів є також і такі жіночої статі. Хіба ти нічого не чув про славну *Naetera Esmeralda*? Невже не читаєш романів світової літератури, тільки одні нудні книги про жуків?

Я здався. Бо і як сперечатися з таким метеликом барви опалю, який ще додає:

– В мене місія до тебе від Матері Природи. Дивуюся. Яка це місія?

– Маю розважати тебе різними малюнками, бо знаєш, я – малярка.

Мені здається, що це, хіба, накпи, але вдаю, що вірю її словам.

– Ну гаразд, панночко... Морфо. Отже, що ти мені намалюєш? Тільки пам'ятай, що я – робоча людина й не маю часу, щоб ходити по галеріях мистецтва на виставки.

– То зовсім зайве! Я одразу тут намалюю тобі картину. Сьогодні прийми від мене такий

дарунок.

Вона майнула крильцями й почала в повітрі вимальовувати різні дивовижні закарлючки й символи, приспівуючи тихим голоском:

Учитель думає:
Господи, як передати
те віще слово
молодим душам,
що дивляться на мене,
мов на світильник,
а я – в горобиній ночі
шукаю навпомацки
стежку, котру хотів би
їм показати?
Пораджу їм тільки:
Разом шукаймо;
десь там вона схована
серед проваль і каменоломів.

– Пізнаєш когось у цім портреті? – запитала Морфо.

Так почалося моє спілкування з опалевим метеликом.

2. МЕТЕЛИК І КВІТИ

– Розкажи мені щось про себе! – попросив я Морфо.

– Що хочеш знати? В мене мало минулого, про що не відають науковці. В дійсності, я щойно тепер почала жити, бо до цього часу, будучи гусільницею, я тільки наживалася.

– Ти вже намалювала мій портрет; намалюй тепер свій власний. Мені цікаво. У своїм комп'ютері, управді, я маю всі інформації про твою породу, та все ж таки хочеться довідатись, що ти сама про себе думаєш.

– Гарзд, якщо бажаєш води прямо із джерела...

Комп'ютер вірить
у свої мудрощі,
які доказують,
тоді коли метелик
радить забути
символи книжників,
що намагаються об'явити
формулами всі чудеса.

Воліє віру-мрію
про далечінь
за світляками зір,
за світляними роками.

То – дорога наосліп
до гнізда світла,
то тільки дивитися,
як будиться ранок,
як сонце стелить стежку на морі,
як вітер гуляє з хмарами.

Так метелик
простягає крильця
незбагненій істині.

– А що ти називаєш життям? Ширяти від
квітки до квітки в пошуках меду?

– Не тільки. Найважливіше – вчитися їх-
ньої філософії.

– Я й не знав, що квіти мають якусь філо-
софію...

– О, так! Вони знають істинне. Всім нам
треба б ходити до їхньої школи! Там можна без-
коштовно навчатися.

Велика дань – жити, мов квіти:
без наживи, без хвастоців,
радувати навідувачів
малюнком і ароматом.
Не відати про надсаду,
тільки про сад,
не вміти інших марати,
бути нездібними на церегелі,
не ждати на облизень,

хіба на багор сонця
і на краплину роси.

Вони – щасливі.

– Але в них нема життєвого завдання, як у людей.

– Це так, але можливо їхнім завданням якраз показати вам той інший вимір існування...

– Завдання кожної шляхетної людини то – праця. Працею намагаємося показати супутникам дорогу до щастя.

– Проколіючи жуків шпильками?

– Не іронізуй! Це потрібне, щоб описати якийсь вид.

– Чи не можна б описувати без убивання? Ви, люди, дозволяєте собі пізнавати природу коштом тортур нещасних тварин... Подумай тільки, скільки їх гине в страшних муках у різних лябораторіях, де випробовують способи лікування. Хто надає право людині на такі варварства?

– То право науки. Людина – найрозумніша, вона – володар світу, тому їй належить користуватися всіма його можливостями.

– Може, люди не найрозумніші, тільки найміцніші... Тоді оправдані всі дії тиранів, усяке насильство...

– Ми маємо Організацію Об'єднаних Націй, яка захищає справедливість.

- У який спосіб?

- Вона об'являє невдоволення на всяке надужиття влади.

- І всі бувають послухні на її об'яву?

- Не завжди...

- І що вона тоді робить?

- Вона далі об'являє невдоволення...

- Знаєш, мені здається вона великим театром, де виступають різні маріонетки, але їхній дії віряться так довго, як довго триває дійство... Я маю подругу з мандрівного театру, маріонетку, але не можу покладатися на всі її обіцянки й запевнення. Так само й веселому паяцові, в якого завжди добрий гумор.

От і заходь у дебати з опалевим метеликом!

- А хто тоді, по твоєму, найрозумніший?

- Гадаю, що квіти. Але також і метелики, які їх запліднюють.

Ця Морфо зовсім не скромна! Я ніколи не думав, що прийдеться битися на шпаги з якимсь опалевим метеликом!

3. ВЕСЕЛКА

Пішов дощ. Потім день роз'яснився, і до мене прилетіла Морфо, та безцеремонно сіла на розгорнуту сторінку енциклопедії.

– Надворі веселка в трьох поясах! Біжімо оглянути!

Я вирішив її провчити:

Треба цупко тримати цей день,
щоб не висмикнувся,
не покотився м'ячем,
бо він спливає швидше водоспаду.
Дивись! Уже покотився в прірву,
а з ним весь доробок:
жменя зерна на засів...

– Ви, люди, заодно думаєте про майно... Це нагадує мені одного бедуїна... Я намалюю тобі його портрет:

Хребтами дюн, бедуїн,
потонувши зором
у потилицю свого верблюда,
марить довести до шатра
гаманець заробітку.
Перед ним розгортається
у мерехтливому світлі
диво фата-моргани.

Але що йому до фантомів,
що не приносять користи,
тільки самі ускладнення?

І так прекрасне дійство
з пальмами й озерами
непізнане тоне в пустелю...

Я розсердився.

– А ти думаєш, що краще було б оглянути
фата-моргану і збитися з дороги?

Морфо похитала голівкою.

– Одисей був кмітливіший слухаючи пісню
Сирени.

Я мовчав насуплений, а Морфо далі малювала в повітрі, вахлюючи крильцями. Мені здавалося, що вона насміхається з мене. Мужчині не дуже приємно, коли з нього насміхається якась жінка, тим паче якийсь метелик.

– Про цього вченого розказувала мені моя подруга-нічка:

Учений шукав у звоях пергаментів
за дивовиждами світу.

Не бачив, як при стежці
перша стокротка розплющила око,
а на вечірку готовилась ніч
із місяцем у новій крисані.

Учений шукав, мов струсь за блискітками,
виписував з томів енциклопедії
кожну вістку про невідому стокротку
і заворожену ніч, що лукаво
заглядала йому через рам'я
в товстий брульйон.

– Я не шукаю за стокротками, а ночі, навіть
місячні, бувають холодні. Вони вже не для моїх
костей.

Морфо подивилася на мене з докором.

Пам'ятай, тобі не вільно прогавити
ні одного пробудження сонця
над засніженими верхами,
ні одного неба, що цвяховане діамантами,
ні одної сльози в келиху стреліції,
ні одного концерту в кроні старої лічії.

Ці дійства відбуваються
однієї призначеної години
тільки для нас.

Нам не вільно тонути
у хлані поточних обов'язків
і не прийняти священної щедрости
з рук Божества.

Я стояв зачудований. Те мале створіння вчило мене якоїсь своєрідної мудрости. Невже воно, справді, післанець від Матері Природи?

- Звідки ти це все знаєш, Морфо?

- Я підслухала колись, як буддистський монах навчав новака...

- Де й коли, Морфо? Адже ти щойно недавно народилася, а в Андах, звідки правдоподібно чудом прилетів сюди твій кокон, як мені відомо, нема буддистських монахів...

- Тоді, то може був тільки чийсь загублений сон. Але гарний, правда? До мене часто навішуються якісь сни-приблуди.

4. МАЛЯРКА

Я почувався досить незручно. От така собі сиромудра комашка бажає навчати мене, майже академіка й професора університету королівського міста Львова! Це, навіть, трохи образливо.

– То чому ти не живеш собі десь у ботанічному саду, тільки примостилася якраз тут у мене на підвіконні?

Морфо засміялася. Мушу признати, що її сміх – дуже приємний, бо нагадує звучання дзвоників конвалій у подуві леготу.

– Бо я люблю тебе, наївний професоре! – майнула крильцями, сіла на мою щоку й поцілувала мене.

Признаюсь, що я став оголомшений такою безцеремонністю. Замолоду я перший цілував дівчат, бо то право чоловічої статі, але видно, що така нахабна поведінка є манерою метеликів. Я вирішив не приписувати цьому епізодові великого значення.

– Адже я зовсім не відповідаю твоїм уподобанням, Морфо.

– То правда, – сказала вона. – Мені більше підходять на друзів маріонетка й паяц із мандрівного театру, з якими я познайомилася ще на південній півкулі землі. Паяц уже здавна запрошує мене в гори оглянути всі види орхідей, особливо одну в синьому шовку, мабуть, з моєї

родини...

– То чому не полетиш з тим паяцом відвідати свою родичку? – спитав я з невеличким почуванням ревнощів.

– Мабуть, тому, що я – малярка, як уже ти переконався.

Вона знов замаяла крильцями, малюючи над моєю головою різні символи-закарлючки.

– Очевидно, в малярстві я не зовсім дотримуюсь наявного моделя, бо соцреалізм – не мій ідеал. Волю імпрессионізм, або когось з модерних, скажімо Гуцалюка, Марчука, Лісовську, Севрук, Макаренка, Нижанківську... Однак я маю свій власний стиль, малюючи своєрідні ікони.

Іконописка малює ікону коханого
на канві своєї душі,
але, може, він – ідол,

Може, дорогі йому марива
на стрімких закаблуках
і портрет у галерії.

Може, в нього колекція
різних Астарт-Афродит,
і час-до-часу
він їх переглядає,
мов ювелір свої прикраси.
Усе те – неважне.

Вона намалювала його
на полотні своєї душі,
й тієї ікони їй вистачає.

То вже було справжнє освідчення в любові!

А тепер я вас запитаю: яка була б ваша реакція в подібних обставинах? Майте на увазі, що не йшлося про якусь відому й в цілому світі часто оспівану сцену, тільки про взаємне відношення двох різновидних істот: людини й метелика. І які практичні перспективи могло воно мати? Очевидно, ніякі. То була, радше, смішна, абсурдна ситуація!

Однак ікона, яку намалювала Морфо, дуже припала мені до вподоби. Чоловікові імпонує любовне почування якогось ества: то може бути пес чи кіт, птах чи риба, бо всім створінням притаманне любовне почування. Воно підносить чоловічу самовпевненість. Чоловік побожно вірить у всі найнеймовірніші компліменти від закоханої особи, надто, якщо вона жіночого роду.

Отже, я також не був винятком. Хоч зовсім свідомий кумедного положення, мені стало солодко в душі й серці. Не пригадую навіть, що я відповів Морфо, але пригадую, що засинав у блаженстві. Здається навіть, що, засинаючи, поцілував якесь шовкове крильце, яке примостилося на моїй подушці і лоскотало мої губи.

5. СІРИЙ ДЕНЬ

Я збудився засоромлений. Темні хмари від самого ранку обступили мою голову в подобі важких думок.

Якщо Всевишній надихає
усопші душі в нові форми,
наше століття збагатить
небесний простір архитворами
Господньої правиці,
однак і переповнить пекло
огидними потворами,
амебами, мікробами,
хробаччям для кльоак
самого Сатани й соратників.

Дивлюся у вікно на зелені горби Борислава. На одному з них, над потоком, видніє цвинтар, де похоронені мої діди й батьки.

Запущений цвинтар, без огорожі, де між могилами валяються порожні пляшки й купи сміття, де вже нема проходів, бо всі доріжки позаростали хабаззям... Я вже не спосібний відвідувати своїх рідних, дбати про вигляд їхніх гробівців. В моїй країні нема пошани до усопших, і багато кладовищ безбожники перетворили на парки.

Не рахуйте хрестів на цвинтарях:

багато з них на дрова порубали,
а могили розплескали
на травники з квітниками,
де вранці гуляють з собаками,
на свята справляють пікнік,
а як стемніє – кохаються,
бо смерть – осоружна,
а життя солодке,
навіть таке негідне,
як ось наше сьогодні.

Мені гірко, бо в усіх великих культурах справіку віддавали шану померлим. Уже не кажу про єгипетські піраміди, грецькі стелли, чи цвинтар у Генуї з прекрасними скульптурами... Болить серце подумати про таку непошану предків!

Адже не завжди в нас так було! Сьогодні – Зелені Свята. Це – стародавнє свято усопших. Ще пригадую, як ми з мамою маїли хату пахучим зіллям, як батько ставив при входних дверях дві берізки...

Я знаю, що моя вражливість сьогодні спричинена оцим метеликом, що гріє крильця в ранньому промінні сонця. Хай би Морфо була також позиточна, не тільки гарна! Намагаюсь бути ввічливим, хоч правду мовивши, я не зовсім задоволений з нашого спілкування.

– Морфо, будь ласкава, полети за мене на цвинтар і змов кілька отченашів на могилах моїх

рідних, бо бачиш скільки тут у мене пильної праці... І позапильой там уже досить давно посажені братки й фіялки, щоб далі розвивалися, адже в мене нема коли їх наново садити.

Морфо зразу затріпотала крильцями й вилетіла вікном.

Я втихомирююсь. Знаю, що вона добре мене виручить, і заглиблююсь у свою улюблену працю.

Десь перед заходом сонця Морфо повертається, задихана й дуже зморена, із зів'ялими крильцями.

– Як ти справилася сьогодні? – діловито питаю, не звертаючи уваги на її зовнішність.

– Я відмолила весь молебень на могилах твоїх рідних, – відказує.

– А квіти позапилувала?

– Не всі, бо якісь хлопчиська гналися за мною й хотіли мене в сітку зловити. Я ледве втекла від них...

Мушу сказати, що я не зовсім задоволений із Морфо. Вона не мусіла так довго баритися з молебнем...

Працюю мовчки до півночі, і коли моя голова врешті відчуває м'якість подушки, чую біля вуха шепіт:

– Я намалюю тобі портрет служниці, дуже закоханої у свого самолюбного господаря. Може, ти його знаєш.

Вона – служниця свого фетиша, ідола, бога,
що родився з якогось шаленства
в її спраглий уяві.

Він зовсім їй не жаліє:
велить від зорі до зорі
навколішки ріща ломити.

Увечері вона, наче нива зорана:
порепані п'яти, порізані пальці,
а він вередує, сміється.

Служниці соромно. Признається:
десь його вимагання оправдані,
обіцяє завтра виправитись.

Вона не може його не любити.

6. ПРЕОБРАЖЕННЯ

Сьогодні вранці я помітив, що Морфо, склавши крильця, мов руки до молитви, шептала в поклони на схід сонця.

Святися земле, водо, повітря,
святися дерево, птахо, тварино,
святися іконо Творця в людині!

Заки час, слід схаменутися, навіть, коли
до цього потрібно вернутися до сохи й
драбинястого воза.

Та сцена мене зворушила. Я підійшов до метелика й спитав:

– Як ти думаєш „схаменутися“, Морфо?
Вона спокійно відповіла:

Як личина стає метеликом
до сонця розгортаючи
пом'яті крильця,
як брила мармуру
з під долота і рильця
у скульптура долоні, –
потрібне преображення,
щоб стати більшими від себе.

– Ти вже преобразилася, Морфо!

– О ні! Ми постійно перетворюємося! Я
бажала б разом з тобою перемінитися, але то не

тільки від мене залежить, а від Творця. І від тебе, звісно. Ти дуже мусів би того бажати.

Мене взяла цікавість.

– І що було б далі, Морфо? Скажімо: якби я дуже хотів перетворитися?

– Не знаю напевно. Але я запитала б Творця:

Яке дозволиш преображення, Господи?
На кларнет і віолу,
на дерево й синицю,
на бджолу з нарцизом?

Чи на скелю з прибоєм,
чи на шпиль гори в мряці,
чи на ниву в житі?

Навіть, коли буде велено
раніше серце переорати?

– І ти віриш, що дістанеш відповідь?

– О, так! Бо я просила б з усією скромністю,
так як прибиральниця в княжій палаті, чи замі-
тачка в церкві.

Під час бенкету в палаті
майстер церемонії пригадав гостеві,
що чільне місце при святковій трапезі
призначене для прибиральниці,
яка не записує
ціни власним заслугам,

бо марними їх уважає.
Однак Господь уміє
розрізнити фіялку
від пишної геліконії,
що без аромату.

Так само і замітачка в церкві
не просить повної чари,
вдячна за кожну дань,
приспівує пісню хвали,
хоча б найтихішу,
бо Творець чує голос мурашки.

– Ти дивна тваринка, Морфо! Бажаєш нас поєднати у вічності, але ми – різні створіння. Люди шукають свого доповнення в людських істотах. Нам треба людського серця, людського тепла, людського зрозуміння...

Морфо тихо сиділа на листку брата і, здається, плакала.

7. ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ

Вчора я святкував уродини. Прийшли мене привітати мої найближчі колеги й учні, між ними також і Таїса, усміхнена, щебетлива. Принесла мені великий горіховий торт із кавовою масою, який я дуже люблю, і чудовий саморобний плетений светр на холодні вечори.

– Який ви чепурій, пане професоре! Краватка в горошки, годинник на ланцюжку... Не журіться конференцією! Я за вас піду й прочитаю вашу працю! Можу також за вас поїхати до Києва на з'їзд ентомологів, бо вам, певно, буде незручно. Ви сидіть собі тут спокійно й працюйте, а я радо представлятимув вас, де вам невігідно...

Яка учинна особа! До того молода і, здається мені, з небайдужим почуванням до свого професора...

– Ти вже не молоденький! – втручається в мої інтимні думки Морфо.

– Мені здається, що ти – ревнива! – відповідаю самовпевнено.

Морфо замовкає, похнюпившись, і щось собі стиха мимрає. За деякий час гордо підносить голівку і мовить:

– Маю для тебе готовий малюнок, але не певна, чи тобі сподобається.

Махнула крильцями й почала знову свій етерний балет:

Бережись Березині,
русалки з очима озер,
з осіннім волоссям берези
стрімкого берега.

Вона добре тебе береже,
злото-медом годує,
в шовкопряжу вдягає,
і ти вже її замоток,
уже її вдасність, кокон,
забавка її хотінь.

Твоє серце в ясирі,
твоя воля вже не твоя,
і всі твої дії
записані в календарі
святами Березині.

Мене бере лють на Морфо! Що за щемлива
манія втручатися в мої особисті справи й робити
різні зауваги там, де ніхто не просить її думки!

– Гей, Морфо! Хто ти така, щоб робити
якісь нетактовні ремарки? Хто тобі дозволив так
поводитись?

Морфо сміється так сердечно, що з її малих
очей, наче з двох головок кравецьких шпильок,
спливають роси.

Я – баядера, що втікає
по горбах і вибоїнах
від свого непокірного серця.

Із соломинкою флейти
в колибі з павиних пер
танцюю в вібрації
золотих звуків,
і чародійною силою
торкаюся чужої душі
через пів світу.

Вона зовсім нескромна, та заморська істота!

8. ВЕСІЛЛЯ І ЧОРНИЙ ГУМОР

Під кінець літа я одружився з Таїсою, і ми поїхали на пошлюбну подорож до Криму. Повернулися щасливі, особливо моя Таїса розквітла, і її волосся краски гречаного меду розкішно буюло над засмаглим чолом.

Мені хотілося зараз якнайшвидше пірнути в улюблену працю, але Таїса вирішила ще вдома відсвяткувати і запросила на гостину своїх друзів, а також деяких моїх колег, і всі вони захоплювалися її особою й талантами. Я почувався гордим власником такої чудової жінки.

Коли всі врешті порозходились, і Таїса зникла в умивальні взяти душ, я помітив на підвіконні Морфо, бо місячне проміння грало на її крильцях.

– Не привітаєш мене з поверненням до дому? – спитав я її.

– Мені сумно, – відрекла. – Вважаю себе маріонеткою, якою володіє насмішлива рука долі. Я наче той смертник, що не може вмерти, бо життя йому ще дуже солодке. Чи не дивне таке суперечливе почування?

– Що за чорний гумор у тебе!

– Якраз такий. Дивись, може зрозумієш! – Морфо знов почала своє балетне малярство:

Як у грудях смертника
шипить трухле дупло шершнів,

усе ж таки хочеться
злітати крилом дельти
на пляж Сан Конрадо,
продиратися в джунглі за орхідеями,
чи до Святої Катерини
зніматися на шпиль Сіона
прочанином на дромадері,
а ще й гуцульським коником
місити шлай на Говерлю...

– Що ж тобі забороняє? Ти ж і без дельти
вмієш літати!

– Ти не розумієш. Це – двобічне почуван-
ня, як отої дівчини: і хочеться, і ні. Ось поглянь:

Дівчина марить,
щоб твердим, чоловічим кроком
він перейшов ту межу,
що роз'єднує двох коханців,
ту межу, що пече, мов рана.

І знає, що коли
він переступить ту межу,
що розділяє двох призначених,
розпадеться в її обіймах
піщаним фетишем.

– Що за гедзь тебе вкусив сьогодні, Морфо!

– То не гедзь, тільки нездійснені мрії. Наче
в того блазня. Хочеш бачити?

Блазень несе
крізь рамадану тарарам
божевільне серце.

Звітріла горілка з перцем,
канули кані й голуби
за єдиним дощу відерцем.

Вважалися маски мельодрам,
не відав, що далі буде.
Марив, щоб його серцю
сплели нев'янущий вінок
на сцені якоїсь халабуди.

– Всі трагедії в театрі – короткотривалі,
Морфочко. Все, що щемить і що веселить на
кону, існує тільки на час дійства. Життя міцніше
ніж мистецтво про життя...

– Старий поет сказав мені колись іншу
мудрість – відповіла вона. – І я вірю в неї!

Минеться тлінне.
Зостануть пожовклі світлини
й трофеї в музеях.
Засне божевільне серце
в потоці байдужого часу,
і жести втратять вагомість.

Безсмертний є вірш про кохання.

9. СПОВІДЬ

– Тобі треба перебратися до столиці, – сказала Таїса. – Хто тут, на провінції гідно тебе оцінює? Працюєш серед самих пуголовиць!

Мені не подобались її слова, бо серед моїх колег і учнів багато талановитих голів. Щоб бути великим, не конче стояти на виду.

Морфо підслухала мої думки й погодила-ся з ними:

Спаси нас, Господи,
від манії культу особи –
пережитків царських забаганок.

Ми погубимо наші конторни
в придорожніх канавах
і станемо перед найвищим престолом
без діядемів і масок.

– А також там гідно було б жити. Не мусів би ти пішки лізти на п'ятий поверх! Твої колеги мають там свої вілли й авта в гаражах... І в столиці є театри, опера, ресторани, магазини...

Морфо завважила:

Хитрий чорт-аквізитор
шукає клієнтів для ажю
і ловить на вудку
пажерливих охочих

Ще перед заходом сонця,
наче в азоті,
вони захиляються
золотою рибкою в горлі...

– І що ти там слухаєш шепотіння тієї на-
хабної комахи? – завважила Таїса, грюкнула
дверми й вийшла з кімнати.

Мені стало соромно перед Морфо. Бажав
якось оправдати Таїсину нехить до неї.

– Знаєш, метеличко, Таїса втомлена, має
багато праці з усіма тими прийняттями, що взя-
ла собі на голову. Не бери їй за зле. Вона тебе
поважає.

Морфо мовчала. Мабуть, не дуже мені вда-
лося її переконати. Вкінці обізвалася:

– Я не оскаржую Таїси, бо знаю свої власні
недомагання. Коли хочу молитися...

Молитва двоїться,
троїться, розлітається...

То – наче йти межею,
коли нога сковзає
в рів, що біжить поруч.

Виправдуюся старінням, утомою,
але добре відаю,
що то – побрехеньки
перед своєю совістю,
бо завжди спроможна
зосередитись у тому,

що мені любе,
і прямо танцювати межею.

Так, дорогий друже, я щиро хотіла б молитися ревно, як личить грішниці:

Визволи мене від себе самої:
я вросла бур'яном у землю,
сьорбаю її соки;
орхідеєю в пралісі
п'ю кров палісандра...

Не дозвожь буюти над іншими,
не дай розростатися галапасом,
щоб комусь боліло...

Даруй ласку щедрости
іти позначеними слідами
тих, хто черпає мудрість
із книги сімох печатей,
якої я, сліпа,
не вмію читати.

Мені стало ніяково.
– Ти пересаджуєш, Морфо! Які там у тебе гріхи! Що за провини можуть мати метелики?
Але вона продовжувала з гіркістю:

Блискавиця роздерла
чорну запону неба,
і котиться по землі
криваве сонце;
горять смолоскипами
евкаліпти,
валуни б'ються
об груди скель,
заливають печери
з кістьми бронтозаврів,
тонуть верхів'я...

Паду навколішки
перед одкровенням
Страшного Суду,
що тільки для мене...

Морфо гірко ридала, і я не знав, як її поті-
шити.

10. ГОРОБИНИЙ ДЕНЬ

Бувають часом горобині ночі, але в Морфо продовжувався горобиний день. Вона сиділа пригноблена на листку братка й мовчала. Я підійшов, і погладив її ніжно пушинкою синички, яка часом сідає в мене на підвіконня. Морфо заплакала.

– Чому ти так дуже сумуєш, метеличко?

Вона відповіла із хлипотом:

Скелетами Голодомору,
Чорнобиля капищем
тиранозаври гуляють.

По трупах гупають,
розтирають на порох,
сім'ям кульбаб роздмухують.

Не чують грому апокаліпсиса,
що котиться голим степом...

Мені стиснулося серце. Тоді, коли я веселився, Морфо страждала. Її особисте горе якось дивовижно спліталось з нашою спільною трагедією. Я бажав її розважити.

– А твої друзі? В тебе їх усюди багато: чорнобривці, братки, буддистські монахи, бедуїни, маріонетки, блазні, паяци з мандрівного театру... Паяц, певно, розказував тобі цікаві при-

годи з прогулянки в гори...

Морфо закопилила губи.

Паяц не поїхав у гори,
де горить фіолетна кварезма,
кривавить цвіт мулюнґу,
не пішов гуляти
між барвистих колібрі
й орхідей під скляні небеса...

Повалилися гори
в шалених потоках,
у смертельних обіймах борвію;
в руїнах лежить земний рай.

Прокляття зійшло на світ
за видінням пророка,
Страшний Суд запалив смолоскип
над насупленим небосхилом...

Нічого він не помітив:
його завжди жде новий карнавал.

Треба було якось піднести її настрої:

– Морфо, вже – золота осінь, незадовго на-
стане зима, прийде Різдво, і ми разом будемо
вдягати ялинку різними цяцьками на прихід
Месії...

Морфо ще більше зіщулилась. Я ніколи не бачив її такою нещасною.

Уже земля готується
на розцвіт помаранч,
щоб сніжнобіло й темнозелено
обтулити Боже Дитя,
що незабаром прийде на світ,
може, в якійсь фавелі,
може, під віядуктом,
де ночує вагітна бездомна,
яка марить найнятися,
але хто її прийме на службу?

Тому, може, Бог-чоловік
цього року не прийде на світ,
а якщо прийде, не буде лежати
в розцвіті помаранч,
тільки потоне
поживою для щурів
у передміській канаві.

Я не знав, що мені відповісти на всі ті відтінки чорної барви.

– Ти зовсім задурений цією комахою! – сміючись сказала Таїса. – Коли розведемося, може, таки одружишся з нею? – додала, закинувши на спину своє пишне медове волосся.

11. СЕРЦЕВА ДАМА

Може, справді, Таїса була права з мене насміхатися. І настрій у Морфо ніяк не помагав зосередитися на праці. Людина залежна від підбадьорення, від стимулу. Вічні сльози тільки пригноблюють, доводять до меланхолії, якої нам тепер аж ніяк не треба. З одного боку, я розумів Морфине розчарування через моє одруження з Таїсою і щиро жалів метеличку, але все має свою міру. Вона повинна б зрозуміти мене, а також і її, що є моєю вірною дружиною, своєрідним ангелом-хоронителем, а також і незамінною заступницею у всіх невігідних для мене справах. Я вирішив сказати метеличці одверте слово. Бачив, що без нього не обійдеться, хоч як не люблю таких сцен.

– Морфо, свого поганого настрою не перекидай на других. Навчися врешті оглядати світ також з іншої перспективи!

– Я не зовсім тебе розумію, – відрекла Морфо.

– Наша дійсність має багато позитивного, гарного... – Признайся, чи ти зовсім щасливий, чи тобі тільки вигідно так себе називати? – спитала вона знічев'я.

Я отетерів. Що вона мала на увазі? Я сам себе ніколи не питав такого... Мене огорнув і сором і, одночасно, лють на ту істоту, що бабралася в моїй серцевині, де її не запрошували.

– Тепер я тебе не розумію, – відрік я, щоб

закінчити неприємну розмову.

– Не розумієш? Тоді я намалюю тобі один портрет. Назвімо його „Серцева Дама”.

Серцевій Дамі трубадур
віддав роки розкішні,
на греготі стрімкому замок,
медалі, почесні, грамоти,
трояндові вінки, бенкети,
клейноди й діядеми,
парфуми й панегірики,
гальярди й сарабанди,
все, крім одної пісні про кохання...

Зате Серцева Дама мститься
краплинами отрути,
яку йому щоранку подає
у філіжанці запашної кави.

– Що за шайтан тебе опутав, Морфо! Вже досить твоїх їдких натяків!

Розлючений, я тріпнув її книжкою.

Вона тільки здригнулася, скорчилася, одне крильце відпало...

Я стояв оголомшений. Щось гірке підкотилося під горло й почало боляче душити.

– То що, візьмеш тепер чорну опаску на рукав? – засміялася Таїса й подала мені філіжанку кави.

Тоді за вікном защебетала синичка.

Я немов збудився. Глянув на малого трупика й промовив зі стогоном:

- Їй годилося б поставити Тадж-Магаль...

- На листку братка, - додала Таїса, але вже не сміялася.

12. ХУСТОЧКА НЕБА

Настала пізня осінь. Тепер я люблю часом перервати свою працю на самотні походеньки лісом. Любуюся різновидами барви листя, глибоко вдихаю пахощі моху й вологої землі.

Таїса, переважно, зайнята своїми справами, вовтузиться біля нашого житла. Після Морфиної смерти ми змінилися, чи краще б сказати: преобразилися. Моя дружина вже не настоює, щоб перебраться до столиці, та й, здається, більше прив'язалася до цього старосвітського містечка з його горбами, лісами й цвинтарем над потоком. На весну обіцяла пообсаджувати могили моїх рідних братками й фіялками. Маю враження, що зрозуміла, як та невмисна смерть метелика мені боліла.

Часто тепер роздумую про сутність нашого життя, бо й досі не знайшов розв'язки й, може, ніколи не знайду. Навіщо вся ця наша праця, всі зусилля, щоб довідатися про якусь непомітну часточку природи? Яка їхня ціль? Потуга, гордощі – нікчемні. Знання? То ще не мудрість... Воно таке фрагментарне! Людина щойно сіла на найближчий сателіт і вже гадає, що здобула всесвіт! А щоб дістатися на найближчу від землі зірку, не вистачило б їй навіть, якби могла прожити сотню світляних років!

Єдиним оправданням людського існування могла б бути любов... Любов до цієї землі з усіма

її жителями, з її надбаннями... Відчувати себе частинкою Матері Природи, співпрацювати з нею, не діяти проти неї. Такий здається мені заповіт Творця.

Коли я так роздумував і шукав між листям крон, що вже почали рідшати, хоч клаптик голубого неба, яке затягалось хмарами, помітив якусь синю хусточку, що замайоріла в золотому листі.

– Добридень! – привітав мене добре відомий голос.

Я невимовно зрадів, і серце швидше забилося.

– Це ти, дорога метеличко? Ти – жива?!

– Так, я жива, бо ми – безсмертні.

– Де ти? Я не бачу тебе!

– Ти добре мене бачиш, тільки я перетворилася. Це ти допоміг мені преобразитись, і я вдячна тобі, бо тепер я безмежно щаслива! Тепер я – синя хусточка неба, подумай тільки!

Морфо мерехтіла опалево-синьо між останніми листками яворової крони, і я мусів рукою прислонити вічі, щоб її світло мене не рaziло.

– Дорога Морфо! Прости мені, прости також Таїсі! Ми, люди, буваємо такі невіжі...

– Я ж не гніваюся на тебе, ні на Таїсу. Я вам бажаю добра. Таїса справді любить тебе, а я вже зовсім не ревнива... Зрештою, я ніколи не зуміла б спекти їстивного горіхового торта з кавовою

масою й виплести светра в чудові взори, бо крім малярства нічого не вмію. Це ти мусиш мені простити за деякі нечемні портрети, але обіцяю, що не буду більше таких малювати...

– Дорога Морфо, ти завжди залишишся зі мною, щоб не було.

– Я знаю.

Усім нам треба
хусточки неба,
щоб витерти очі й душу,
бо земля й небо
зшиті на небосхилі,
нерозлучні.

Є багато знаків у природі,
яких нас не вчили читати,
нам самотужки
їхнього значення
треба шукати.

– То правда, Морфо! Але на перешкоді всякі тиранозаври...

– Вони самі від себе минуться. Лихе гине від власної злости. Тільки з любов'ю треба присвятитися отій нашій манюній праці, бо вона є частиною великої цілості. Треба вірити, що тоді Бог-Дитя знов нам народиться на Різдво, бо віра – більша від доказів твого комп'ютера. І ти бачитимеш мене кожної ясної днини, як тільки по-

дивишся вгору. Я завжди з радістю відповім на твій привіт!

Морфо замерхтіла й розвіялася. Останнє листя з крони явора почало кружляти разом із першими сніжинками.

Преображення

Тільки мистецтво здатне пересилити ваготу життя, міркував Томас Манн, розглядаючи очима свого героя Йонатана Леверкюна, тропічних метеликів, що у своїй неземній красі проживають ефемерно короткі миті буття.

Трансформація особистості від її неминучого приречення, керованого непереборним інстинктом, попри все, вибрати з оманливої безпеки тьмяної лялечки до застрашливого безміру пізнання, розкривається, чим далі, то глибше в кожному новому колі сонцевороту творчості Віри Вовк.

І тепер, „спілкуючись з опалевим метеликом“, сам пізнаєш дорогу яка веде через гострі, криваво гарячі шпичаки до холодних зірок. Крізь імпресійний пуантилізм метелика, крізь його опалеву імлу проступають обриси найсокровеннішого, що не перестає хвилювати ностальгійним відгомінням далекого минулого, бо знову, наче зовсім поруч відчуваєш живе тепло отчого дому, де богорівні батько й мати не можуть натішитися щебетом своєї одиначки, і навіть прадід Максиміліан завмер від розчулення,

бо рожева пелюстка дитячої долонька торкнулася його плеча, а всі гори-полонини дзвенять сміхом Великодніх гаївок, де перебігши „вербовую дощечку” зі сплетених рук, завжди потрапляєш у рясне коло своїх названих братів і сестер, а головне – довкола без ліку найрідніших людей та звірят...

І та дивовижна, календарно-обрядова іділія гри, що впродовж тисячоліть в біді і радості творилася старими й малими в галицько-буковинських коронованих Карпатах, для неї, несподівано кінчається, бо „дитинство раптом обриває війна...”. Ні, тоді вона ще не обернулася на метелика-іконописця, тоді вона ледь не стала соляним стовпом, за яким величавий Дрезден лежав у руїнах, а під руїнами її батько-хірург, рятуючи життя, сам поплатився життям...

Так само, несподівано, дві самотні жінки – мати і дочка опиняються на іншому континенті, в Бразилії. Для них усе вмить перемінилось, і сліду не залишилося від соборних буків і корабельних ялиць, від кептарів, герданів, коломиїок, лише подзвін по європейському Львову, по Дрезденській галереї, професурі, бахівських „Страстях по Матфею, по Йоанну, по Луці, по Марку”... Десь там відлунало багатоголосся „Магніфікату” з очікуванням народження Божого Дитяти і настало ще одне преображення...

„О слабкість, о безсилля,
О муки без кінця!
Пекуча напотрібність
Тернового вінця...”

П.Гергардт

Здавалося, вони опинилися серед хаосу щойно створеного Богом життя: „Природа Бразилії має величавий, дикий, неупорядкований характер. ...Бразильський праліс – то затягнена ліянами переплітка густих хащ. Уже навіть за кілька кілометрів від Ріо-де-Жанейро можна надібати таку гущавину, в якій ніхто не має охоти шукати за орхідеями, бо то не наші малинники чи ожинники. ...Навіть серед міста злітають з окружних лісів метелики величини добрих ластівок і колібрі різних барв п'ють мед з гібіскусів на квітниках”¹.

І посеред шалу первозданної природи, природи найбільшого, найвищого, найспекотнішого, голодні й ситі чекають карнавалу, чекають триденного діонісійського безуму, який попервах міг здатися безвстидною оргією, де навіжена самба розпеченою магмою заливає площі Ріо-де-Жанейро. Від уперше побаченого їй, субтильній, богобоязливій докторантці німецького вишколу могло здатися, що саме

¹ В. Вовк. Спогади. Бразилія, К. „Родовід”, 2003 р., с. 40.

тут, між мурашниками убогих фавель та блиску фальшивих діаматів, батьківщина зловісної *Netaera Esmeralda*, невинні крильця якої навіть не здогадуються, що з волі письменника, обернулися на знак фатальної випадковості, що по диявольськи таврує геніальністю і пранцями...

Та все йде, все минає, і здається, навіть швидше за дитинство. Неначе втрачене, найдорожче фото матері, вона шукає фантом України в прибережних пісках Бразилії, в її критих трошею, халупах, в сентиментальних звуках гітари і трагічних обличчях на картинах Кандіда Портінарі. Та „бедуїну“ що везе до свого шатра „гаманець заробітку“, байдуже „до фантомів, що не приносять користі“. І тоді приходить туга: „Туга на чужині, туга за рідним серцем, туга, туга, може, і без наявної причини, із самого почуття краси, – такі мотиви повторюються в бразилійській народній поезії, мелодії якої часто схожі на наші народні пісні у мінорні тонації“².

А в час туги на цьому далекому бразильському березі їй не залишається нічого іншого, як стати опалево блакитним метеликом, *Morpho Aega Cytheritis*, бо творці літератури, як античні боги мають здатність перевтілювати і перевтілюватись: „...Я свідома того, що людина є малесенькою порошинкою у всесвіті зі своїми

¹ В. Вовк. Спогади. Бразилія, К. „Родовід“, 2003 р., с. 47.

безмежними просторами, від яких паморочиться в голові, але це наше непомітне у всесвіті існування вбудоване в якусь колосальну цілість, де немає принагідного, де все мотивоване і прецизне, як у найскладнішій системі”³.

Слово – не лише засіб для спілкування, слово – це насамперед діюча сила в собі.

...Як будиться ранок,
як сонце стелить стежку на морі,
як вітер гуляє з хмарами.

Так метелик
простягає крильця
незбагненій істині.

Залишаючи позаду навіть найпрудкіших, тих, що наздоганяють звук і світло, він, опалений метелик, летить зі швидкістю думки, бо лише думка здатна ущільнити час і простір до стану неподільно істинної Любові.

„Що було, воно й буде, і що робилося, буде робитися воно, – і немає нічого нового під сонцем!..”⁴, лише кожне народження людини залишається неповторним.

Історичний роман „Книга Естер” – це квінтесенція людських пристрастей, якими най-

³ В. Вовк. Біографічна мозаїка Віри Вовк. Проза. К. „Родовід”, 2001 р., с. 56.

⁴ Книга Екклзійстова.

менше могли керувати сильні світу цього. У більшості випадків біля „біблійного царя” опинявся хитрий, далекоглядний „свинопас”: „Так я, звичайний собі свинопас, став дорадником і десницею Ксеркса, перед яким тремтять народи. ...Так хитрощами я добився до передостаннього щабля на драбині імперії. ...Знаю, що хитрість це – найобережніша й найпрактичніша частина людського розуму”. – Чванькувато вихваляється Аман.

Ця біблійно-антична фабула природно перетікає в історію України від найдавніших часів до сьогодення, коли доля полонянки Естер передувала долі Роксолани, яка також зуміла покерувати волею султана Сулеймана II Величавого; коли Еліни спритно, значно меншою силою, потопили ваговиту флотилію Ксеркса, як пізніше не раз „облітатимуть” Трапезунд козацькі чайки; а щедра учта, якою частувала цариця Естер пахла присмаками Сорочинського ярмарку і нагадала слова Геродота: „кораблі перевозили збіжжя з (українського) Понту Евксінту через Геллеспонт, прямуючи до Егіни та Пелопонесу”. Не кажучи вже про історію злощасного „яйця”...

І звісно ім'я Ксеркса не могло не викликати в уяві образи тих трьохсот спартанців, які під Фермопілами на смерть стояли за волю Еллади і не дають забути, що:

На Аскольдовій могилі
Український цвіт! –
По кривавій по дорозі
Нам іти у світ.

І ця кривава дорога до Волі для Біблійних
народів ще не закінчилася...

Софія Майданська

ЗМІСТ

1. Знайомство.....	7
2. Метелик і квіти	12
3. Веселка.....	16
4. Малярка.....	20
5. Сірий день.....	23
6. Преображення.....	27
7. День народження.....	30
8. Весілля і чорний гумор.....	33
9. Сповідь.....	36
10. Горобиний день.....	40
11. Серцева дама.....	43
12. Хусточка неба.....	46

Лариса Залеська Онишкевич. Про аніма й анімус у
спілкуванні з опалевим метеликом Віри Вовк 1

Ігор Калинець. Сподівана Несподіванка або
Спілкування з опалевим метеликом..... 5

Софія Майданська. Преображення 50